DOI 10.34658/oiz.2017.68.17-27

ZESZYTY NAUKOWE POLITECHNIKI ŁÓDZKIEJ
Nr 1217 ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE, z. 68 2017

ANNA ANTCZAK
AGATA KOPEĆ
Katedra Gospodarki Światowej i Integracji Europejskiej
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Uniwersytet Łódzki

SZANSE I ZAGROŻENIA W ROZWOJU POLSKICH OBSZARÓW WIEJSKICH W RAMACH PROW 2014-2020

Celem niniejszego artykułu jest zwrócenie uwagi na politykę rolną Unii Europejskiej, w kontekście szans i możliwości jakie stwarza polskiemu rolnictwu. Opracowanie zawiera również charakterystykę aktualnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020, który pozwala na efektywne zarządzanie środkami unijnymi w celu wsparcia polskiego rolnictwa. Sektor rolny jest kluczowy dla polskiej gospodarki przede wszystkim w celu zagwarantowania bezpieczeństwa żywnościowego. Polskie rolnictwo zapewnia różnorodne, przystępne cenowo i bezpieczne produkty na najwyższym poziomie. Polska oraz inne kraje Unii Europejskiej jest znana na całym świecie ze swoich tradycji kulinarnych, dlatego zadaniem unijnego rolnictwa jest również kreowanie warunków, dających rolnikom różne możliwości, z których kluczową jest właśnie produkcja żywności. Bogactwo zasobów rolnych Unii Europejskiej przekłada się na bezpieczeństwo dostaw żywności dla europejskich obywateli, ale także pozwala konkurować na arenie międzynarodowej i odgrywać strategiczne miejsce.

1. Wprowadzenie

Obszary wiejskie stanowią ponad 77% terytorium Unii Europejskiej (gdzie 47% to tereny rolne, zaś 30% to lasy[1]) i zamieszkuje je około połowa ludności Unii (społeczność rolnicza oraz inne osoby). Dlatego tak istotna jest wspólna polityka rolna (WPR). Głównym celem unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich jest doprowadzenie do tego, aby obszary wiejskie krajów Unii Europejskiej mogły sprostać współczesnym wyzwaniom gospodarczym, społecznym oraz

[1] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-631_pl.htm, 5.03.2017.

środowiskowym. Nazywana często „drugim filarem", wspólna polityka rolna stanowi uzupełnienie systemu płatności bezpośrednich dla rolników i środków zarządzania rynkami rolnymi. WPR jako zintegrowany system umożliwia Europie rozwój nowoczesnego sektora rolnego, a także daje szansę na wykreowanie konkurencyjnej gospodarki żywnościowej na możliwie najwyższym poziomie. Bez Wspólnej Polityki Rolnej każdy kraj Unii Europejskiej prowadziłby swoją politykę, co spowodowałoby znaczne różnice w poziomie interwencji publicznej w politykę rolną. Kształtowanie polityki na szczeblu unijnym zapewnia wspólne zasady w granicach jednolitego rynku i zwiększa konkurencyjność europejskiego rolnictwa, co umożliwia negocjacje z partnerami z całego świata.

2. Geneza i rozwój polityki rolnej Unii Europejskiej

Podstawy Wspólnej Polityki Rolnej zostały określone w traktatach rzymskich z roku 1957, jednak WPR oficjalnie funkcjonować zaczęła dopiero od roku 1962. Początkowo główne mechanizmy i instrumenty wsparcia finansowego były związane z wysokościami cen produktów rolnych. Dopiero reformy wprowadzone przez MacSharry'ego, wprowadziły również wsparcie dedykowane bezpośrednio dla producentów rolnych, a w kolejnym etapie, także wsparcie rozwoju obszarów wiejskich[2]. Tym samym rozpoczął się proces wspierania dochodów rolników oraz infrastruktury środowiska rolnego. Zmiany zapoczątkowane przez MacSharry'ego dopełniła Agenda 2000[3]. Od samego początku tej reformy można wyróżnić dwa filary wsparcia rolnictwa i obszarów wiejskich. Filar pierwszy określający politykę rynkowo-cenową, której celem jest stabilizacja rynku oraz utrzymanie odpowiedniego poziomu dochodów, to przede wszystkim mechanizmy związane z produkcją rolną. Z kolei filar drugi, określający politykę strukturalną, której celem jest wyrównywanie warunków rozwoju i zapewnienie godziwego poziomu życia mieszkańcom wsi, zawiera w sobie środki towarzyszące i instrumenty polityki strukturalnej. W ramach drugiego filaru można mówić zatem o dopłatach do obszarów o niewykorzystanych warunkach gospodarowania, wsparciu procesu przejmowania gospodarstw przez młodych rolników, programach rolno-środowiskowych, czy wreszcie wyłączaniu gruntów rolnych spod użytkowania rolnego.

[2] Szumski S., Wspólna Polityka Rolna, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2007, s. 55.
[3] Ibidem, op.cit., s. 57.

3. Charakterystyka polskich obszarów wiejskich – mocne i słabe strony

W Polsce obszary wiejskie zajmują ponad 93,1% ogólnej powierzchni kraju (rys. 1), które zamieszkuje 15,1 mln osób, co daje 39,2% ludności kraju[4]. Od roku 2001 zaobserwować można wzrost liczby ludności na obszarach wiejskich, jednak na przestrzeni ostatnich lat, proces zmniejszania się liczby ludności, która utrzymuje się z rolnictwa, znacznie przyśpieszył. Wzrasta bowiem znaczenie podejmowania działalności pozarolniczej, turystyki wiejskiej czy wreszcie zwiększa się znaczenie obszarów wiejskich jako miejsca zamieszkania ludności pracującej w miastach.

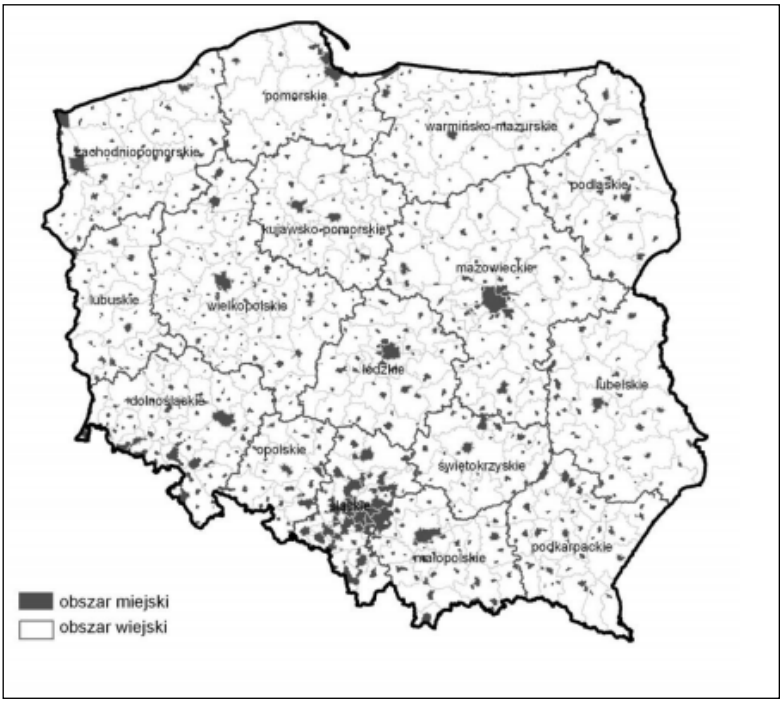

Rys. 1. Podział Polski na obszary miejskie oraz obszary wiejskie
Źródło: Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja skrócona, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016, www.minrol.gov.pl

[4] Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja skrócona, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016, www.minrol.gov.pl

Według danych GUS bezrobocie na wsi jest niższe niż w miastach i wykazuje, podobnie jak w miastach, tendencje spadkowe. Niewątpliwie jest to związane z poprawą poziomu wykształcenia ludności wiejskiej – można bowiem zaobserwować, szczególnie wśród młodych ludzi, determinację w dążeniu do podnoszenia poziomu wykształcenia oraz umiejętności. Według danych, w roku 2014 stopa bezrobocia na obszarach wiejskich wyniosła 9,5% (natomiast w miastach – 8,7%) i była niższa w odniesieniu do roku 2006 o 3,5 punkty procentowe (w miastach o 5,7 p.proc.)[5]. Nadal jednak poziom bezrobocia (w tym również bezrobocia ukrytego) jest poważnym problemem rozwojowym obszarów wiejskich. Niskie, a często również niedopasowane do potrzeb rynkowych kwalifikacje ludności wiejskiej, ograniczają w dużym stopniu możliwości znalezienia zatrudnienia poza rolnictwem. Jednocześnie nadal, pomimo szerokiego wsparcia, można zaobserwować małą skłonność do podejmowania działalności pozarolniczej. Plusem jest rozwinięty system doradztwa rolniczego, a więc baza instytucji, ułatwiająca wypracowanie rozwiązań niezbędnych w rozwoju wsi i transfer tychże rozwiązań do praktyki.

Obszary wiejskie charakteryzują się mniejszym niż na terenach miejskich, rozwojem infrastruktury technicznej, co stanowi jedną z poważniejszych barier, wpływając zarówno na jakość życia mieszkańców, dojazdy do miejsca pracy, czy wreszcie możliwości inwestowania na tych terenach. Wśród problemów wyróżnić można niską jakość dróg, brak dostatecznego wyposażenia w zbiorową sieć kanalizacyjną, zaopatrzenie w wodę, czy zły stan techniczny infrastruktury energetycznej.

Kluczową, mocną stroną polskiego rolnictwa są na pewno stosunkowo duże zasoby gruntów rolnych. Dzięki temu produkcja rolnicza może mieć charakter ekstensywny – może zatem cechować się niższymi ponoszonymi kosztami zarówno dla samych gospodarstw rolnych, jak i dla środowiska. Niestety nie należy zapominać o niekorzystnej strukturze agrarnej – nadal przeważają bowiem gospodarstwa o małej powierzchni użytków rolnych do 5 ha (rys. 2). Taka struktura wpływa z kolei negatywnie na stosowanie odpowiednich technologii, co ma wpływ na niską produktywność czynników produkcji. Dlatego też, tak istotnym jest wsparcie rolnictwa i obszarów wiejskich, jakie płynie z unijnej polityki rolnej.

[5] http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/rolnictwo/obszary-wiejskie-w-polsce-w-2014-roku,2,2.html, 4.03.2017.

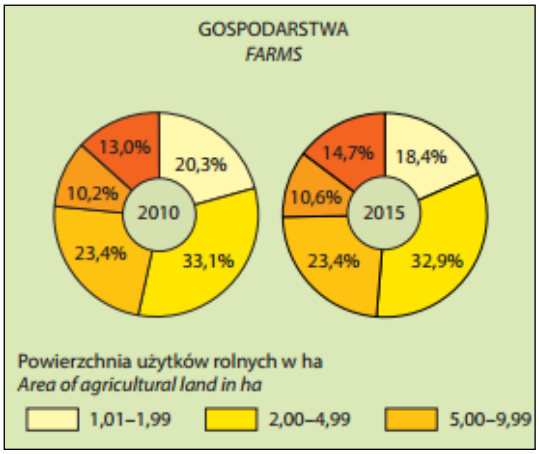

Rys. 2. Struktura gospodarstw indywidualnych o powierzchni powyżej 1 ha w latach 2010 i 2015
Źródło: Rocznik statystycznym rolnictwa 2016, Warszawa 2016, GUS, https://danepubliczne.gov.pl/

4. PROW na lata 2014-2020 – priorytety realizowane w ramach Programu

Od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej dużą rolę w rozwoju rolnictwa odgrywają płatności bezpośrednie oraz programy operacyjne, wdrażane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencję Rynku Rolnego i samorządy. Jednym z programów jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2014-2020, mający na celu poprawę konkurencyjności w rolnictwie, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. W skład obecnego PROW wchodzi sześć priorytetów[6]:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie i leśnictwie oraz na obszarach wiejskich.
2. Zwiększenie rentowności gospodarstw i konkurencyjności wszystkich rodzajów rolnictwa we wszystkich regionach oraz promowanie innowacyjnych technologii w gospodarstwach i zrównoważonego zarządzania lasami.
3. Wspieranie organizacji łańcucha żywnościowego, w tym przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, dobrostanu zwierząt oraz zarządzania ryzykiem w rolnictwie.

[6] http://www.minrol.gov.pl/Wsparcie-rolnictwa/Program-Rozwoju-Obszarow-Wiejskich-2014-2020, 4.03.2017.

4. Odtwarzanie, ochrona i wzbogacanie ekosystemów związanych z rolnictwem i leśnictwem.
5. Promowanie efektywnego gospodarowania zasobami i wspieranie przechodzenia w sektorach rolnym, spożywczym i leśnym na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu.
6. Promowanie włączenia społecznego, zmniejszania ubóstwa oraz rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Wymienione działania prowadzą do znaczących przemian w sektorze rolniczym, które diametralnie wpłyną na kształt obszarów wiejskich. Łącznie w ramach PROW 2014-2020 jest realizowanych 15 działań. Program finansowany jest z budżetu Unii Europejskiej oraz z krajowych środków publicznych. Łączna kwota dofinansowania to ponad 13,6 mld euro z czego ok. 8,7 mld euro pochodzi z budżetu UE, natomiast ponad 4,9 mld euro stanowi udział krajowych środków publicznych. Do tej pory, do końca okresu sprawozdawczego (za rok 2014 i 2015) zrealizowano płatności w kwocie 1 123 481 126 zł (268 267 149 euro), co daje jedynie 2% budżetu Programu (dofinansowanie otrzymało 439 760 beneficjentów).

W stosunku do poprzedniego programu na lata 2007-2013 można zaobserwować wzrost przeznaczonych środków o 3,2 mld euro. Co istotne w PROW 2014-2020, z polityki spójności na rozwój obszarów wiejskich przewidziano 5,2 mld euro (rys. 3).

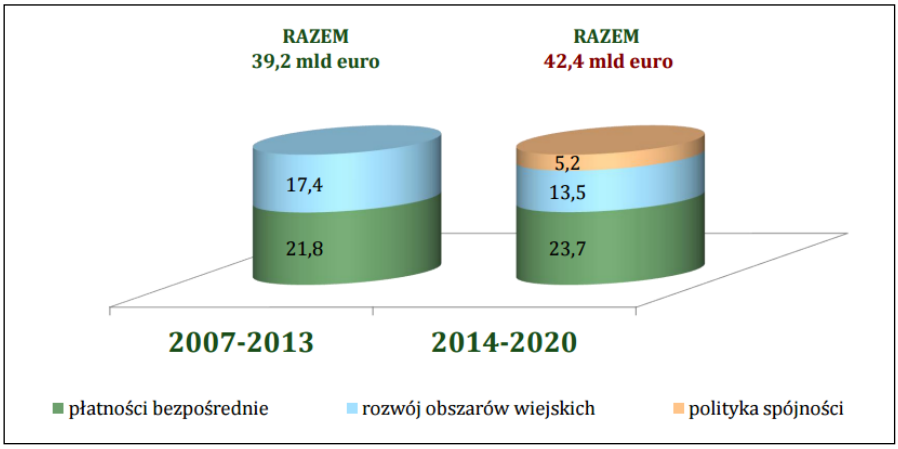

Rys. 3. Fundusze na rolnictwo i rozwój wsi w Polsce w latach 2007-2013 oraz 2014-2020, w mld euro
Źródło: http://www.prow.umww.pl

5. Szanse i zagrożenia zidentyfikowane w obszarze objętym programem

Aktualnie mamy do czynienia z globalnym wzrostem zapotrzebowania na produkty rolne oraz ze wzrostem siły nabywczej krajowych konsumentów, co jest niewątpliwą szansą na rozwój polskiego rolnictwa. Dotychczasowy import polskich upraw potwierdza coraz większe zainteresowanie naszymi produktami oraz wskazuje na rosnącą sprawność polskich producentów i pośredników w zdobywaniu zagranicznych kontrahentów. Wzrasta również zapotrzebowanie na produkty najwyższej jakości, wytwarzane z zachowaniem wymogów środowiskowo-klimatycznych. Daje to szansę polskim rolnikom na podnoszenie konkurencyjności wraz ze wzrostem dochodowości. Do realizacji tych założeń przyczynią się nowe technologie, poprawiające produktywność i jakość produktów, które również korzystnie wpływają na środowisko. Kolejną możliwością dla polskich rolników, zwłaszcza tych produkujących na niewielką skalę, będą produkty niszowe i sprzedaż bezpośrednia niskoprzetworzonych produktów spożywczych. Polska oferuje dużą różnorodność biologiczną, zróżnicowanie krajobrazu obszarów wiejskich, umiarkowanie dobrą kondycję siedlisk przyrodniczych, które występują na obszarach wiejskich. Umożliwia to zachowanie lub odtworzenie walorów przyrodniczych i krajobrazowych rozumianych jako dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Warunki te są również optymalne dla bytowania wielu gatunków roślin i zwierząt, których nisze ekologiczne obejmują zróżnicowane środowiska.

Kluczowy jest również wzrost świadomości ekologicznej i wiedzy rolników, co pozwoli na wybieranie przez nich takich zmian w sposobach gospodarowania, które sprzyjają zachowaniu różnorodności biologicznej, chronią zasoby glebowe i wodne oraz zapobiegają zmianom klimatu. Rolnictwo ekologiczne jest szansą na rozwój gospodarstw, w tym tych niewielkich gospodarstw, opartych głównie o własne zasoby siły roboczej. Z kolei ekologiczne uprawy to szansa na produkty o wysokiej jakości, na które zapotrzebowanie stale rośnie, a także działania ukierunkowane na ochronę środowiska, dobrostan zwierząt, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich oraz nowe miejsca pracy. Dane na dzień 30 listopada 2014 r. pokazują, iż w Polsce kontrolą jednostek certyfikujących było objętych 26 251 producentów ekologicznych, w tym 25 613 gospodarstw[7]. Sektor rolniczy daje również szansę na zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych m.in. w drodze promowania inwestycji ograniczających zużycie energii, zwiększających produkcję i wykorzystanie OZE oraz ułatwiających właściwą gospodarkę odchodami

[7] http://www.minrol.gov.pl/Jakosc-zywnosci/Rolnictwo-ekologiczne/Rolnictwo-ekologiczne-w-Polsce, 4.03.2017.

zwierzęcymi w wyniku inwestycji w gospodarstwach rolnych i przetwórstwie, także przez racjonalne stosowanie nawozów.

Kolejną szansą dla rozwoju polskich obszarów wiejskich jest wzrost zainteresowania nimi, jako miejscem zamieszkania oraz odpoczynku. Poprawa warunków życia i wzrost atrakcyjności inwestycyjnej tych obszarów przez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, wspomaga rozwój przedsiębiorczości, rynku usług i szkoleń. Rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej towarzyszy podnoszeniu kwalifikacji w obszarze pozarolniczym, a także tworzeniu elastycznych form pracy, które dają szasnę na znalezienie pracy bez zmiany miejsca zamieszkania. Przewidywany przez Organizację Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa 70% globalny wzrost zapotrzebowania na żywność (prognoza do 2050) obejmuje zboża, pasze, produkty mięsne i mleczne[8].

Zagrożeniem dla rozwoju rolnictwa może okazać się słaba koniunktura w kraju oraz u kluczowych partnerów handlowych Polski, gdyż może to wiązać się z zahamowaniem budowania dalszej konkurencyjności sektora. Stała skłonność do adaptacji i rozwoju jest niezbędna ze względu na konkurencję ze strony importowanej żywności. Rosnąca konkurencja zagranicznego sektora rolno-spożywczego zwiększa ryzyko utraty stabilnej bazy surowcowej w niektórych sektorach rynku. Wzmagająca się rola supermarketów w handlu produktami żywnościowymi również może zagrozić lokalnym producentom rolnym. W przypadku małych gospodarstw rolnych trudno jest sprostać wymogom zagwarantowania dużych, stabilnych dostaw jednorodnych jakościowo produktów, co może zagrozić ich dalszemu funkcjonowaniu. Towarzyszą temu również bariery prawne i fiskalne, ograniczające rozwój małego przetwórstwa i handlu, wstrzymując alternatywne kanały sprzedaży dla małych producentów. Ryzyko prowadzenia działalności produkcyjnej w rolnictwie jest również powiązane ze wzmożonymi negatywnymi efektami zmian klimatu i zagrożeniem chorobami zwierząt i roślin, co prowadzi do pogorszenia dochodów rolników.

Polska i inne państwa Unii Europejskiej muszą zmierzyć się z zagrożeniami różnorodności biologicznej, które są charakterystyczne dla procesów cywilizacyjnych. Należą do nich m.in. zmiany sposobów użytkowania ziemi, zarówno intensyfikacja rolnictwa, jak i wypadanie z użytkowania rolniczego gruntów o niskiej przydatności rolniczej, prowadzące do zaniku seminaturalnych siedlisk związanych z użytkowaniem rolniczym. Zagrożone jest również przetrwanie lokalnych ras zwierząt gospodarskich i odmian roślin. Jest to efekt wielu procesów, najważniejszym jest intensyfikacja produkcji i chowu o najwyższej produktywności. W wyniku tych działań może dojść do wyparcia dawnych odmian

[8] Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja skrócona, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016, ss. 35-37.

roślin uprawnych oraz tradycyjnych ras zwierząt, które są znakomicie przystosowane do lokalnych, często bardzo trudnych, warunków środowiska. Procesy te mogą również wpłynąć negatywnie na jakość gleby, m.in. doprowadzić do zubożenia zawartości substancji organicznej w glebie, wzrostu populacji agrofagów oraz zachwaszczenia. Spadek zawartości substancji organicznej szkodzi środowisku, ponieważ uwalnianie dużej ilości składników mineralnych, zwłaszcza azotu, może spowodować lokalne zanieczyszczenia wód i emisję gazów cieplarnianych. Niewłaściwe korzystanie z nawozów, w tym niedostosowanie dawki azotu do aktualnego zapotrzebowania roślin, powoduje wzrost emisji tlenków azotu do atmosfery. Aktualne uwarunkowania pogodowe i tendencje sygnalizują wzrost temperatury powietrza, zmianę rozkładu czasowego opadów atmosferycznych, a także wzrost ryzyka różnych anomalii pogodowych, które w efekcie mogą doprowadzić do katastrof naturalnych, takich jak: silne wiatry, powodzie, podtopienia, susze, masowe występowanie szkodliwych owadów, grzybów patogenicznych. Te zmiany klimatu mogą również spowodować braki pasz w gospodarstwach, stres cieplny i inne jednostki chorobotwórcze u zwierząt, zmniejszenie produktywności stad i wzrost cen. Narastająca kumulacja problemów na niektórych obszarach powoduje realne zagrożenie ubóstwem i pogłębianie się różnic w rozwoju województw, jak i między miastem a wsią. Może to również doprowadzić do trwałych migracji osób aktywnych zawodowo z obszarów wiejskich w poszukiwaniu zatrudnienia. Zagrożeniem jest także postępujące różnicowanie dochodów budżetowych samorządów lokalnych, spadek liczby miejsc pracy, przedsiębiorczości oraz dochodów mieszkańców obszarów wiejskich. Niedostosowanie oferty sektora naukowo-badawczego i edukacyjnego do potrzeb odbiorców jest ogromnym zagrożeniem dla transferu wiedzy i innowacji. Sektor rolniczy musi również zmierzyć się z zagrożeniami, takimi jak niewystarczające kompetencje zawodowe doradców, zbyt niskie nakłady na finansowanie badań oraz zmniejszenie nakładów na innowacje w gospodarstwach rolnych i przemyśle spożywczym[9].

6. Podsumowanie

Wspólna Polityka Rolna jest jednym z pozytywnych aspektów członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Kilkuletnia absorpcja środków z funduszy unijnych pokazuje, że wdrażane programy przyczyniają się do tworzenia wielofunkcyjnego oraz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich. Poprzednie okresy programowe na lata 2004-2007 oraz 2007-2013 potwierdziły, że unijna polityka rolna ma duży wkład w tworzenie nowoczesnego i dojrzałego rolnictwa w Polsce,

[9] Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja skrócona, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016, ss. 37-39.

stwarzając solidne warunki do rozwoju zmodernizowanych i trwałych ekonomicznie gospodarstw rolnych. Dane statystyczne pokazują, że zakres wsparcia dla polskich rolników jest większy, a co za tym idzie zwiększa się również ilość kryteriów, które muszą zostać spełnione przez beneficjentów, aby otrzymać środki unijne. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich z pewnością stwarza solidne warunki rozwoju ekonomicznego gospodarstw wiejskich, warunkując tym samym ich lepszą modernizację. Działania podejmowane w ramach PROW mają swój wkład w tworzenie nowoczesnego, silnego oraz dojrzałego rolnictwa, które istotnie wpływa na budowę polskiej gospodarki. Kluczową kwestią dla rolnictwa realizowaną w ramach Programu jest poprawa konkurencyjności obszarów rolnych. Będzie to możliwe przez wsparcie inwestycyjne takich gospodarstw rolnych, które dzięki pomocy zyskają stałą rentowność. Wsparcie będzie ukierunkowane zwłaszcza na rynki rolne, które wymagają zmian strukturalnych. PROW to również pomoc skierowana do młodych rolników, którzy mogą wprowadzić nowe rozwiązania i innowacje, co znacznie wpłynie na rozwój rolnictwa. W efekcie małe gospodarstwa rolne będą mogły przekształcić się w większe, o odpowiednim potencjale rozwojowym. Przez lata Wspólna Polityka Rolna zmieniała się, dopasowując się do różnych okoliczności gospodarczych oraz społecznych oczekiwań. Większość obywateli Unii akceptuje tę politykę i zauważa płynące z niej profity. Aktualnie WPR ewoluuje, aby sprostać nadchodzącym wyzwaniom i stać się efektywniejszą, bardziej ekologiczną. Priorytetem jest również innowacyjność, aby przez kolejne lata dostarczać wszystkim obywatelom Unii Europejskiej znaczące korzyści.

Literatura

[1] **Judzińska A., Łopaciuk W.**, Wpływ Wspólnej Polityki Rolnej na Rolnictwo, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2011.
[2] Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wersja skrócona, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016.
[3] Rocznik statystyczny rolnictwa 2016, Warszawa 2016, GUS.
[4] Rolnictwo, Wspólna polityka rolna – z myślą o żywności, obszarach wiejskich i środowisku, Zrozumieć politykę Unii Europejskiej, Komisja Europejska, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg 2014.
[5] **Szumski S.**, Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej, Wydawnictwa Akademickie i Profesorskie, Warszawa 2007.
[6] **Wójcik G.**, Wspólna Polityka Rolna i jej wpływ na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich po akcesji w Unii Europejskiej, Wiadomości Zootechniczne, t. II, 2011.
[7] http://europa.eu – oficjalny portal Unii Europejskiej.
[8] www.minrol.gov.pl – oficjalny portal Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

[9] http://www.prow.umww.pl – oficjalny portal PROW dla Województwa Wielkopolskiego.
[10] http://stat.gov.pl – oficjalny portal Głównego Urzędu Statystycznego.

OPPORTUNITIES AND RISKS FOR DEVELOPMENT OF POLISH RURAL AREAS ACCORDING TO RDP 2014-2020

The aim of this article is to draw attention to the agricultural policy of the European Union, especially in the context of the opportunities and possibilities that it creates for Polish agriculture. The study also includes the characteristics of the current Rural Development Programme (RDP) for the years 2014-2020, which allows for effective management of EU funds to support Polish agriculture. For the Polish economy, the agriculture sector is crucial, mainly in order to guarantee food security. Polish agriculture provides diversified, affordable and safe products at the highest level. Poland and other European Union countries are well known throughout the world for their culinary traditions, so the task of EU agriculture is to create conditions that give farmers different options, from which food production plays the main role. The European Union's richness of agricultural resources gives security of food supply for Europe's citizens and also allows it, to compete EU agriculture with others countries on the international stage.